EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 24.5.2023
COM(2023) 603 final

Suositus

# NEUVOSTON SUOSITUS

## Tšekin vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Tšekin vuoden 2023 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

{SWD(2023) 603 final}

Suositus

# NEUVOSTON SUOSITUS

## Tšekin vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Tšekin vuoden 2023 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97[1] ja erityisesti sen 9 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011[2] ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241[3], jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Elpymis- ja palautumistukivälineestä tarjotaan jäsenvaltioille rahoitustukea uudistusten ja investointien toteuttamiseen eli kyse on EU:n rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti tukivälineellä edistetään talouden ja yhteiskunnan elpymistä ja kestävien uudistusten ja investointien toteuttamista. Tarkoituksena on erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen sekä jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokyvyn vahvistaminen. Tukiväline auttaa myös vahvistamaan julkista taloutta ja vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, parantamaan EU:n alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamista. Elpymis- ja palautumistukivälineen

[1] EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.
[2] EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25.
[3] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17).

mukainen enimmäisrahoitusosuus jäsenvaltiota kohti päivitettiin 30 päivänä kesäkuuta 2022 asetuksen (EU) 2021/241 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

(2) Komissio hyväksyi 22 päivänä marraskuuta 2022 vuotuisen selvityksen kestävästä kasvusta 2023[4]. Tämä käynnisti vuoden 2023 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Selvityksessä määritetyt painopisteet, jotka Eurooppa-neuvosto hyväksyi 23 päivänä maaliskuuta 2023, rakentuvat kilpailukykyisen kestävyyden neljän ulottuvuuden ympärille. Komissio antoi 22 päivänä marraskuuta 2022 lisäksi asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella laadittavan vuoden 2023 varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Tšekki kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joissa saattaa olla epätasapainoja tai niiden uhka ja joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Niin ikään komissio antoi suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi neuvoston suositukseksi sekä ehdotuksen vuoden 2023 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen 16 päivänä toukokuuta 2023 ja ehdotuksen 13 päivänä maaliskuuta 2023.

(3) EU:n talouksien häiriönsietokyky on osoittautunut erinomaiseksi, mutta geopoliittisen tilanteen vaikutus on edelleen negatiivinen. Samalla kun EU pysyy vakaasti Ukrainan rinnalla, EU:n talous- ja sosiaalipolitiikassa keskitytään lyhyellä aikavälillä vähentämään energiashokkien negatiivista vaikutusta haavoittuvassa asemassa oleviin kotitalouksiin ja yrityksiin sekä keskipitkällä aikavälillä jatkamaan toimia vihreän ja digitaalisen siirtymän toteuttamiseksi, kestävän ja osallistavan kasvun tukemiseksi, makrotalouden vakauden turvaamiseksi ja häiriönsietokyvyn parantamiseksi. Lisäksi keskitytään vahvasti EU:n kilpailukyvyn ja tuottavuuden parantamiseen.

(4) Komissio antoi 1 päivänä helmikuuta 2023 tiedonannon *Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma nettonollan aikakaudelle*[5]. Tarkoituksena on parantaa EU:n nettonollateollisuuden kilpailukykyä ja tukea nopeaa siirtymistä ilmastoneutraaliuteen. Suunnitelma täydentää käynnissä olevia Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan ja REPowerEU-suunnitelmaan kuuluvia toimia. Sen tavoitteena on luoda suotuisampi ympäristö, jotta voidaan lisätä EU:n kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi vaadittavien hiilineutraalien teknologioiden ja tuotteiden tuotantokapasiteettia EU:ssa sekä varmistaa kriittisten raaka-aineiden saatavuus muun muassa monipuolistamalla hankintoja, hyödyntämällä jäsenvaltioiden geologisia luonnonvaroja asianmukaisesti ja maksimoimalla raaka-aineiden kierrätys. Suunnitelma rakentuu neljän pilarin varaan: ennakoitava ja yksinkertaistettu sääntely-ympäristö, rahoituksen saannin nopeuttaminen, osaamisen parantaminen ja avoin kauppa häiriönsietokykyisten toimitusketjujen luomiseksi. Komissio antoi lisäksi 16 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon *EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky vuoden 2030 jälkeen*[6]. Tiedonannon perustana on yhdeksän toisiaan vahvistavaa tekijää, ja tavoitteena on pyrkiä luomaan kasvua edistävä sääntelykehys. Tiedonannossa määritetään politiikan painopisteitä, joilla pyritään aktiivisesti saamaan aikaan EU:n ja sen jäsenvaltioiden pitkän aikavälin kilpailukykyä edistäviä rakenteellisia parannuksia, oikein kohdennettuja investointeja ja sääntelytoimia. Jäljempänä esitettävillä suosituksilla edesautetaan näihin painopisteisiin liittyviä toimia.

---

4 COM(2022) 780 final.
5 COM(2023) 62 final.
6 COM(2023) 168 final.

(5) Vuonna 2023 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalainen ohjausjakso kehittyy edelleen rinnan elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon kanssa. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpano kaikilta osin on edelleen olennaisen tärkeää politiikan painopistetavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat kytkeytyvät kaikkiin viime vuosina annettuihin maakohtaisiin suosituksiin tai merkittävään osaan niistä. Vuosien 2019, 2020 ja 2022 maakohtaiset suositukset ovat yhtä lailla tärkeitä tarkistettaessa, päivitettäessä tai muutettaessa elpymis- ja palautumissuunnitelmia asetuksen (EU) 2021/241 14, 18 ja 21 artiklan mukaisesti.

(6) REPowerEU-asetuksella[7], joka annettiin 27 päivänä helmikuuta 2023, pyritään nopeassa tahdissa poistamaan asteittain EU:n riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista. Tällä tavoin edistetään energiaturvallisuutta ja EU:n energiahuollon monipuolistamista sekä lisätään samalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, energian varastointikapasiteettia ja energiatehokkuutta. Asetuksessa jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus lisätä kansallisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa uusi REPowerEU-luku, jotta ne voivat rahoittaa keskeisiä uudistuksia ja investointeja, jotka auttavat saavuttamaan REPowerEU-tavoitteet. Näillä uudistuksilla ja investoinneilla edistetään myös EU:n nettonollateollisuuden kilpailukyvyn parantamista, kuten tiedonannossa *Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma nettonollan aikakaudelle* hahmotellaan, ja niiden energiaan liittyvien maakohtaisten suositusten noudattamista, joita jäsenvaltioille on annettu vuonna 2022 ja annetaan tarvittavilta osin myös vuonna 2023. REPowerEU-asetuksessa otetaan käyttöön uusi rahoitustuki, jota ei makseta takaisin. Tuki asetetaan jäsenvaltioiden saataville elpymis- ja palautumissuunnitelmiin kuuluvien uusien energiaan liittyvien uudistusten ja investointien rahoittamiseksi.

(7) Komissio antoi 8 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon[8], jossa annetaan finanssipoliittista ohjausta vuodeksi 2024. Tiedonannolla pyritään tukemaan jäsenvaltioiden vakaus- ja lähentymisohjelmien valmistelua ja sitä kautta vahvistamaan politiikan koordinointia. Komissio muistutti tiedonannossa, että vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen soveltamisesta luovutaan vuoden 2023 lopussa. Vuosiksi 2023 ja 2024 komissio vaati finanssipolitiikkaa, jolla varmistetaan keskipitkän aikavälin velkakestävyys ja lisätään potentiaalista kasvua kestävällä tavalla. Jäsenvaltioita kehotettiin esittämään vuoden 2023 vakaus- ja lähentymisohjelmissaan, miten niiden finanssipoliittisilla suunnitelmilla varmistetaan, että alijäämälle asetettua 3 prosentin viitearvoa suhteessa BKT:hen noudatetaan ja velkaa vähennetään uskottavasti ja jatkuvasti tai se pidetään maltillisella tasolla keskipitkällä aikavälillä. Komissio kehotti jäsenvaltioita luopumaan asteittain kansallisista finanssipoliittisista toimenpiteistä, joita on otettu käyttöön kotitalouksien ja yritysten suojelemiseksi energian hintashokilta, alkaen vähiten kohdennetuista toimenpiteistä. Se totesi, että jos tukitoimenpiteitä on tarpeen jatkaa energian hintojen uusien nousupaineiden vuoksi, jäsenvaltioiden olisi kohdennettava toimenpiteensä haavoittuville kotitalouksille ja yrityksille paljon aiempaa paremmin. Komissio ehdotti, että julkista taloutta koskevat suositukset kvantifioitaisiin ja eriytettäisiin ja että ne laadittaisiin nettomääräisten perusmenojen pohjalta, kuten komission

[7] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1).

[8] COM(2023) 141 final.

tiedonannossa linjauksista EU:n talouden ohjausjärjestelmän uudistamiseksi[9] ehdotetaan. Komissio suositti, että kaikkien jäsenvaltioiden olisi edelleen säilytettävä kansallisesti rahoitetut investoinnit ja varmistettava elpymis- ja palautumistukivälineestä käytettävissä olevien ja muiden EU:n varojen tuloksellinen käyttö, ottaen huomioon erityisesti vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä selviytymiskykyyn liittyvät tavoitteet. Komissio totesi aikovansa ehdottaa neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen käynnistämistä keväällä 2024 vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella ja voimassa olevia säännöksiä noudattaen.

(8) Komissio esitti 26 päivänä huhtikuuta 2023 lainsäädäntöehdotuksia, joilla EU:n talouden ohjausjärjestelmää koskevat säännöt uudistetaan kattavasti. Ehdotusten keskeisenä tavoitteena on vahvistaa julkisen velan kestävyyttä ja edistää kestävää ja osallistavaa kasvua kaikissa jäsenvaltioissa uudistusten ja investointien avulla. Ehdotuksilla on tarkoitus antaa jäsenvaltioille enemmän valtaa keskipitkän aikavälin suunnitelmiensa laatimisessa ja samalla tiukentaa sääntöjen noudattamisen valvontaa sen varmistamiseksi, että jäsenvaltiot noudattavat keskipitkän aikavälin finanssi- ja rakennepoliittisissa suunnitelmissaan antamiaan sitoumuksia. Tavoitteena on saada lainsäädäntötyö päätökseen vuonna 2023.

(9) Tšekki toimitti 1 päivänä kesäkuuta 2021 komissiolle asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohtaa noudattaen kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa. Komissio arvioi asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan mukaisesti elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta asetuksen liitteessä V esitettyjä arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 8 päivänä syyskuuta 2021 päätöksen Tšekin elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä[10]. Rahoituserien maksamisen ehtona on asetuksen (EU) 2021/241 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti tehty komission päätös siitä, että Tšekki on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut.

(10) Tšekki toimitti 13 päivänä huhtikuuta 2023 vuoden 2023 kansallisen uudistusohjelmansa ja 28 päivänä huhtikuuta 2023 vuoden 2023 lähentymisohjelmansa asetuksen (EY) N:o 1466/97 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Ohjelmat on arvioitu yhdessä, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon. Asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti vuoden 2023 kansallisessa uudistusohjelmassa otetaan huomioon myös Tšekin puolivuosittainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.

(11) Komissio julkaisi 24 päivänä toukokuuta 2023 Tšekkiä koskevan vuoden 2023 maaraportin[11]. Siinä arvioidaan Tšekin edistymistä neuvoston vuosina 2019–2022 hyväksymien asianomaisten maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Tšekki on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Tämän analyysin perusteella maaraportissa yksilöidään puutteita sellaisten haasteiden osalta, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelma ei vastaa lainkaan tai joihin se vastaa vain

[9] COM(2022) 583 final.

[10] Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 8 päivänä syyskuuta 2021, Tšekin elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä (ST 11047/21; ST 11047/21 ADD 1; ST 11047/21 COR 1).

[11] SWD(2023) 603 final.

osittain, sekä tuodaan esiin uusia ja kehittymässä olevia haasteita. Maaraportissa arvioidaan myös Tšekin edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien EU:n yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

(12) Komissio on tehnyt asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklan nojalla Tšekistä perusteellisen tarkastelun, jonka tulokset se julkaisi 24 päivänä toukokuuta 2023.[12] Sen päätelmänä oli, että Tšekillä ei ole makrotalouden epätasapainoja. Haavoittuvuudet liittyvät erityisesti hintakilpailukykyyn ja asuntojen hintoihin. Ne vaikuttavat kuitenkin jatkossa vähäisiltä, koska kotitalouksien velkaantumista on rajoitettu ja inflaation odotetaan hidastuvan merkittävästi EU:n keskiarvoa nopeammin. Energian hintashokki vaikutti talouteen voimakkaasti, ja inflaatio kasvoi nopeasti. Inflaation kiihtymiseen on vaikuttanut myös pandemiasta lähtien löyhä finanssipolitiikan viritys. Vaikka hintapaineet pysyvät yleisesti korkeina, kustannuskilpailukyvyn ennakoidaan osittain elpyvän jatkossa energiahintojen laskiessa, jollei kohdata välittömiä ulkoisia kestävyyteen liittyviä haasteita. Inflaation odotetaan hidastuvan merkittävästi EU:n keskiarvoa nopeammin. Jos inflaatio jatkuu, se saattaa kuitenkin aiheuttaa Tšekille kilpailukykyyn liittyviä riskejä. Vaihtotaseen viimeaikainen heikkeneminen edellyttää jatkossa tiivistä seurantaa. Viime vuosina asuntojen kysyntä kasvoi voimakkaasti alhaisen korkotason, suuren tulojen kasvun ja höllennettyjen makrovakaustoimenpiteiden vuoksi, eikä asuntojen tarjonta pysynyt sen vauhdissa. Asuntojen hinnat kasvoivat voimakkaammin pandemian aikana ja muuttuivat maltillisemmiksi vuoden 2022 puolivälissä korkeiden korkojen ja tiukempien lainaehtojen myötä. Merkittävän asuntojen hintojen korjausliikkeen riskit vaikuttavat kuitenkin alhaisilta, kotitalouksien velkaantumista on rajoitettu ja pankkisektori on vakaa. Jos tarjonta pysyy rajallisena keskipitkällä aikavälillä, se nostaa kuitenkin edelleen hintoja. Inflaation suitsimiseksi tarvitaan edelleen toimia. Inflaation nopea hillitseminen edellyttää kysynnän kasvun voimakasta hidastamista, mikä voidaan puolestaan saavuttaa riittävän tiukalla raha- ja finanssipolitiikalla.

(13) Eurostatin vahvistamien tietojen[13] perusteella Tšekin julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2021 oli 5,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui 3,6 prosenttiin vuonna 2022, ja julkinen velka, joka vuoden 2021 lopussa oli 42,0 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi vuoden 2022 loppuun mennessä 44,1 prosenttiin. Komissio antoi 24 päivänä toukokuuta 2023 SEUT-sopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laaditun kertomuksen[14]. Kertomuksessa käsiteltiin Tšekin julkisen talouden tilannetta, sillä vuonna 2022 sen julkisen talouden alijäämä ylitti perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen. Kertomuksessa todettiin, että alijäämäkriteeriä ei ole noudatettu. Maaliskuun 8 päivänä 2023 antamansa tiedonannon[15] mukaisesti komissio ei ehdottanut uusien liiallisen alijäämän menettelyjen aloittamista keväällä 2023. Sen sijaan komissio totesi aikovansa ehdottaa neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen käynnistämistä keväällä 2024 vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella. Tšekin olisi otettava tämä huomioon toteuttaessaan vuoden 2023 talousarviotaan ja laatiessaan talousarviotaan vuodeksi 2024.

---

12 SWD(2023) 628 final.

13 Eurostat, Euro Indicators, 47/2023, 21.4.2023.

14 COM(2023) 631 final, 24.5.2023.

15 COM(2023) 141 final, 8.3.2023.

(14) Julkisen talouden rahoitusasemaan ovat vaikuttaneet finanssipoliittiset toimenpiteet, joita on toteutettu energian hinnannousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi. Vuonna 2022 tällaisia verokertymää vähentäviä toimenpiteitä olivat muun muassa bensiinistä ja dieselistä perittävien valmisteverojen alentaminen, yritysten tieveron peruuttaminen ja loppukäyttäjien maksamien uusiutuvan energian lisämaksujen alentaminen. Menoja lisääviin toimenpiteisiin kuuluivat kiinteämääräinen energialaskujen rahoitus (nk. säästötariffi), tuki niille toimialoille, joihin korkeat energian hinnat vaikuttavat, ja kertaluonteinen lapsilisä. Komissio arvioi, että näistä toimenpiteistä julkiselle taloudelle vuonna 2022 aiheutuneet nettokustannukset olivat 0,7 prosenttia suhteessa BKT:hen. Julkisen talouden rahoitusasemaan ovat vaikuttaneet myös Ukrainasta paenneiden tilapäisen suojelun kustannukset, joiden arvioidaan olleen 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2022. Samaan aikaan covid-19-pandemiaan liittyvien väliaikaisten hätätoimenpiteiden arvioidut kustannukset laskivat 0,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2022, kun ne vuonna 2021 olivat 2,0 prosenttia.

(15) Neuvosto suositti[16] 18 päivänä kesäkuuta 2021, että Tšekki varmistaa, että finanssipolitiikan viritys on vuonna 2022 edelleen kasvua tukeva, elpymis- ja palautumistukivälineen tarjoama sysäys mukaan lukien, ja jatkaa kansallisesti rahoitettavia investointeja.

(16) Komission arvioiden mukaan finanssipolitiikan viritys[17] oli vuonna 2022 neuvoston suosituksen mukaisesti pitkälti neutraali eli –0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen. Neuvoston suosituksen mukaisesti Tšekki jatkoi elpymisen tukemista myös elpymis- ja palautumistukivälineestä rahoitettavilla investoinneilla. Vuonna 2022 elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla ja muilla EU:n varoilla rahoitettavat menot olivat 1,1 prosenttia suhteessa BKT:hen (1,1 % suhteessa BKT:hen vuonna 2021). Kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla oli finanssipolitiikan virityksen neutraali vaikutus[18]. Kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman uusia tulopuolen toimenpiteitä) oli finanssipolitiikan virityksen kiristävä vaikutus, joka oli 0,3 prosenttiyksikköä. Näin ollen Tšekki on pitänyt kansallisesti rahoitettavien juoksevien menojen kasvun riittävästi kurissa ja jatkanut neuvoston suosituksen mukaisesti kansallisesti rahoitettavia investointeja.

(17) Lähentymisohjelmaan sisältyvien julkisen talouden kehitysarvioiden perustana oleva makrotalouden skenaario on realistinen. Hallitus ennustaa reaalisen BKT:n kasvavan 0,1 prosenttia vuonna 2023 ja 3,0 prosenttia vuonna 2024. Komission kevään 2023 talousennusteessa puolestaan reaalisen BKT:n ennustetaan olevan samankaltainen siten, että kasvu on 0,2 prosenttia vuonna 2023 ja 2,6 prosenttia vuonna 2024.

(18) Vuoden 2023 lähentymisohjelman mukaan julkisen talouden alijäämä supistuu 3,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Tämä pieni supistuminen vuonna

---

16 Neuvoston suositus, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2021, jolla annetaan neuvoston lausunto Tšekin vuoden 2021 lähentymisohjelmasta, EUVL C 304/10, 29.7.2021, s. 10.

17 Finanssipolitiikan viritystä mitataan perusmenojen (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä) muutoksena suhteessa keskipitkän aikavälin potentiaaliseen kasvuun. Perusmenoista on jätetty pois covid-19-kriisiin liittyvät väliaikaiset hätätoimenpiteet, mutta niihin on otettu mukaan elpymis- ja palautumistukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustukset), ja muilla EU:n varoilla rahoitettavat menot. Lisätietoja on julkisen talouden tilastotaulukoiden laatikossa 1.

18 Muilla kansallisesti rahoitetuilla pääomamenoilla oli elvyttävä vaikutus, joka oli 0,4 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen. Tämä johtuu muun muassa Tšekin postille postin yleispalvelujen tarjoamisesta vuosina 2018–2022 maksetuista maksuista.

2023 johtuu pääasiassa suuremmista menoista, kuten energiatukitoimenpiteisiin liittyvistä avustuksista, tai suuremmasta kiinteän pääoman bruttomuodostuksesta. Muiden menoerien pienempi kasvu ja suuremmat EU:n varoista saatavat tulot kompensoivat näitä vaikutuksia. Lähentymisohjelman mukaan julkisen talouden velka, joka on vuoden 2022 lopussa 44,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistuu vuoden 2023 loppuun mennessä 43,5 prosenttiin. Komission kevään 2023 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä vuonna 2023 on 3,6 prosenttia suhteessa BKT:hen. Tämä vastaa lähentymisohjelmassa ennakoitua alijäämää. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen vuoden 2023 lopussa on komission kevään 2023 talousennusteessa pienempi, 42,9 prosenttia. Ero johtuu siitä, että nimellisen BKT:n ennakoidaan kasvavan enemmän.

(19) Energian hinnannousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi toteutettujen toimenpiteiden odotetaan edelleen vaikuttavan julkisen talouden rahoitusasemaan vuonna 2023. Kyse on toimenpiteistä, joita on jatkettu vuodesta 2022 (muun muassa loppukäyttäjien maksamien uusiutuvan energian lisämaksujen alentaminen ja dieselin valmisteverojen leikkaus), ja uusista toimenpiteistä, kuten sähkön ja kaasun hintakatosta ja lämmitysalalla myönnettävästä tuesta. Näiden toimenpiteiden kustannukset kompensoidaan osittain verottamalla energiantoimittajien satunnaisia voittoja maksulla, jonka sähköntuottajat maksavat tietyn hintatason ylittävistä tuloista, ja satunnaisia voittoja koskevalla verolla, joka peritään sähkön ja kaasun, fossiilisten raaka-aineiden louhinnan, polttoaineiden ja petrokemian tuotteiden tuotannon ja kaupan alalla toimivilta yrityksiltä. Kun nämä tulot otetaan huomioon, tukitoimenpiteiden nettokustannukset julkiselle taloudelle vuonna 2023 ovat komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 1,3 prosenttia suhteessa BKT:hen[19]. Useimmat vuoden 2023 toimenpiteet eivät vaikuta energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille tai yrityksille kohdennetuilta eikä niillä täysin säilytetä energian kysynnän vähentämiseen ja energiatehokkuuden lisäämiseen kannustavaa hintasignaalia. Näin ollen kohdennettujen tukitoimenpiteiden määrä, joka on otettava huomioon arvioitaessa vuoden 2023 suosituksen noudattamista, on komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 (kun se vuonna 2022 oli 0,2 % suhteessa BKT:hen). Kustannusten, joita Ukrainasta paenneiden tilapäinen suojelu aiheuttaa julkiselle taloudelle, ennustetaan pienenevän 0,1 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuoteen 2022 verrattuna.

(20) Neuvosto suositti[20] 12 päivänä heinäkuuta 2022 Tšekille, että se toteuttaisi toimia, joilla varmistetaan vuonna 2023, että kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvu on linjassa kaiken kaikkiaan neutraalin finanssipolitiikan virityksen[21] kanssa, kun otetaan huomioon jatkettu väliaikainen ja kohdennettu tuki energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille. Tšekin olisi oltava valmiina mukauttamaan juoksevia menoja tilanteen muuttuessa. Tšekille suositettiin myös, että se lisäisi julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen, ottaen

[19] Luku kuvaa toimenpiteiden vuotuisia talousarviokustannuksia, mukaan lukien juoksevat tulot ja menot sekä mahdolliset pääomamenoja koskevat toimenpiteet.

[20] Neuvoston suositus, annettu 12 päivänä heinäkuuta 2022, Tšekin vuoden 2022 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Tšekin vuoden 2022 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto, EUVL C 334, 1.9.2022, s. 19.

[21] Tšekin keskipitkän aikavälin potentiaalisen tuotannon kasvu (kymmenen vuoden keskiarvo), jota käytetään finanssipolitiikan virityksen mittaamiseen, on komission kevään 2023 talousennusteen perusteella nimellisin luvuin arviolta 13,3 prosenttia.

huomioon REPowerEU-aloite, muun muassa elpymis- ja palautumistukivälineen ja muiden unionin varojen avulla.

(21) Vuonna 2023 finanssipolitiikan viritys on komission kevään 2023 talousennusteen mukaan kiristävä (+1,4 % suhteessa BKT:hen) tilanteessa, jossa inflaatio on korkea. Vuonna 2022 finanssipolitiikan viritys oli pitkälti neutraali (–0,1 % suhteessa BKT:hen). Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä) ennakoidaan olevan finanssipolitiikan viritykseen vuonna 2023 kiristävä vaikutus, joka on 1,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Perusmenojen kasvuun sisältyvät energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille suunnattujen kohdennettujen tukitoimenpiteiden kustannukset, jotka pienenivät 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen. Siihen sisältyvät myös pienentyneet kustannukset tilapäisen suojelun tarjoamisesta Ukrainasta paenneille (0,1 % suhteessa BKT:hen). Yhteenvetona voidaan todeta, että kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen ennakoitu kasvu on neuvoston suosituksen mukainen. Elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla ja muilla EU:n varoilla rahoitettavien menojen ennakoidaan olevan 1,6 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023, ja kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla ennakoidaan olevan finanssipolitiikan viritykseen kiristävä vaikutus, joka on 0,5 prosenttiyksikköä[22]. Näin ollen Tšekki aikoo rahoittaa lisäinvestointeja elpymis- ja palautumistukivälineestä ja muilla EU:n varoilla, ja sen ei ennakoida jatkavan kansallisesti rahoitettuja investointeja. Tšekki aikoo rahoittaa julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen. Investoinnit kohdistuisivat esimerkiksi julkisten rakennusten energiatehokkuuden parantamiseen tai rautateihin tai digitaalisiin palveluihin ja niitä rahoitetaan osittain elpymis- ja palautumistukivälineestä ja muilla EU:n varoilla.

(22) Vuonna 2024 julkisen talouden alijäämä supistuu lähentymisohjelman mukaan 2,9 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Tämä supistuminen vuonna 2024 johtuu pääasiassa siitä, että energiatukitoimenpiteistä luovutaan asteittain, minkä seurauksena tuet ovat alhaisempia, ja siitä, että sosiaalimaksut kasvavat vähemmän kuin nimellinen BKT. Lähentymisohjelman mukaan julkisen talouden velka kasvaa vuoden 2024 loppuun mennessä 44,0 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 3,0 prosenttia vuonna 2024. Tämä vastaa pääosin lähentymisohjelmassa ennakoitua alijäämää. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen vuoden 2024 lopussa on komission kevään 2023 talousennusteessa pienempi, 43,1 prosenttia.

(23) Lähentymisohjelman mukaan useimmista energiatukitoimenpiteistä luovutaan asteittain vuonna 2024. Komission tämänhetkinen oletus on, että energiatukitoimenpiteiden nettokustannukset vuonna 2024 ovat 0,0 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun vuonna 2023 ne olivat 1,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Nämä arviot perustuvat oletukseen, jonka mukaan energian hinnat eivät nouse uudelleen.

(24) Neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1466/97 kehotetaan parantamaan rakenteellista rahoitusasemaa vuosittain keskipitkän aikavälin tavoitteen saavuttamiseksi käyttäen

[22] Muilla kansallisesti rahoitetuilla pääomamenoilla ennakoidaan olevan kiristävä vaikutus, joka on 0,1 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen.

viitearvona 0,5:tä prosenttia suhteessa BKT:hen[23]. Julkisen talouden kestävyyteen liittyvät näkökohdat ja tarve vähentää alijäämä alle 3 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen huomioon ottaen[24] rakenteellista rahoitusasemaa olisi asianmukaista parantaa vähintään 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Jotta tällainen parannus voidaan varmistaa, kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen[25] kasvu ei saisi vuonna 2024 olla enempää kuin 6,0 prosenttia, kuten nyt suositellaan. Tämä auttaa myös vähentämään pohjainflaatiota, joka on paljon EU:n keskiarvoa suurempi ja joka voisi korkeana pysyessään heikentää kilpailukykyä.

Samaan aikaan olisi energiamarkkinoiden kehityksestä riippuen asteittain luovuttava jäljellä olevista energiatukitoimenpiteistä (komission tämänhetkisen arvion mukaan 1,3 % suhteessa BKT:hen vuonna 2023) alkaen vähiten kohdennetuista toimenpiteistä, ja saatavat säästöt olisi käytettävä julkisen talouden alijäämän supistamiseen. Komission arvioiden mukaan tuloksena oleva nettomääräisten perusmenojen kasvu alittaisi vuodelle 2024 suositellun enimmäiskasvuvauhdin.

(25) Olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana, kansallisesti rahoitetut nettomääräiset perusmenot kasvavat komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 3,0 prosenttia vuonna 2024. Tämä alittaa suositellun kasvuvauhdin.

(26) Lähentymisohjelman mukaan julkiset investoinnit supistuvat 4,9 prosentista suhteessa BKT:hen vuonna 2023 yhteensä 4,4 prosenttiin vuonna 2024. Alhaisemmat investoinnit johtuvat siitä, että kansallisesti rahoitetut investoinnit ja EU:n muut kuin elpymis- ja palautumistukivälineen kautta rahoittamat investoinnit ovat alhaisempia.

(27) Lähentymisohjelmassa esitetään julkisen talouden keskipitkän aikavälin kehitysura vuoteen 2026 saakka. Ohjelman mukaan julkisen talouden alijäämän odotetaan supistuvan asteittain 2,4 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2025 ja 2,2 prosenttiin vuoteen 2026 mennessä. Julkisen talouden alijäämän ennakoidaan näin ollen supistuvan siten, että se on alle 3 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024. Lähentymisohjelman mukaan julkisen talouden velka kasvaa siten, että se on vuoden 2024 lopussa 44,0 prosenttia ja vuoden 2026 lopussa 45,0 prosenttia suhteessa BKT:hen.

(28) Tšekin julkisen talouden kestävyyteen kohdistuu riskejä keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Kolmen viime vuoden aikana toteutetut tietyt vaikutuksiltaan pysyvät finanssipoliittiset toimenpiteet, kuten ansiotuloveropohjan pienentäminen ja useat sosiaaliturvamenojen indeksoinnit, jotka ylittävät lakisääteisen vähimmäismäärän, ovat heikentäneet rakenteellista rahoitusasemaa. Julkisen talouden kestävyyteen kohdistuu keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä lisäpaineita väestön ikääntymisestä aiheutuvien kustannusten kasvun vuoksi. Eläkemenojen odotetaan kasvavan vuosien 2030 ja 2050 välillä 8,8 prosentista 11,4 prosenttiin suhteessa BKT:hen sen vuoksi,

---

23 Ks. neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artikla, jossa edellytetään myös yli 0,5 prosentin sopeutusta suhteessa BKT:hen niiden jäsenvaltioiden osalta, joiden julkinen velka on yli 60 prosenttia suhteessa BKT:hen tai joiden velanhoitokykyyn kohdistuu huomattavampia riskejä.

24 Komissio on arvioinut, että Tšekin rakenteellisen perusjäämän vuotuisen kasvun olisi oltava keskimäärin 0,15 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen, jotta voitaisiin varmistaa, että julkinen velka pidetään maltillisella tasolla keskipitkällä aikavälillä. Arvio perustuu komission syksyn 2022 talousennusteeseen. Arvion lähtökohtana on ennakoitu julkisen talouden alijäämä ja velka vuonna 2024 olettaen, että energiatukitoimenpiteistä luovutaan vuonna 2024.

25 Nettomääräiset perusmenot määritellään kansallisesti rahoitetuiksi menoiksi, joista on vähennetty päätösperäiset tulopuolen toimenpiteet ja joissa ei oteta huomioon korkomenoja eikä suhdanteesta johtuvia työttömyysmenoja.

että vanhushuoltosuhteen ennustetaan kaksinkertaistuvan[26] ja eläkeiälle on asetettu yläraja vuoden 2030 jälkeen. Lisäksi väestön ikääntymisen johdosta julkisen terveydenhuollon menojen ennustetaan kasvavan 0,9 prosenttiyksikköä ja pitkäaikaishoidon menojen 1,7 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuoteen 2070 mennessä. Julkisen talouden kestävyyttä pitkällä aikavälillä voitaisiin parantaa muun muassa mukauttamalla eläkeikää elinajanodotteen nousun mukaisesti, ottamalla käyttöön kannustimia ikääntyneiden työvoimaosuuden nostamiseksi ja varhaisen eläköitymisen ehkäisemiseksi, mukauttamalla eläkkeiden indeksointiastetta tai toteuttamalla toimenpiteitä työvoiman tarjonnan lisäämiseksi, mikä lisäisi eläkejärjestelmän tuloja.

(29) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja liitteessä V olevan kriteerin 2.2 mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Tšekin elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpano on käynnissä, mutta siihen voi liittyä viivästyksiä. Tšekki toimitti yhden maksupyynnön, joka vastasi 37:ää suunnitelmassa esitettyä välitavoitetta ja tavoitetta ja jonka seurauksena maksettiin yhteensä noin 928 miljoonaa euroa. Hallinnollisia valmiuksia on edelleen parannettava ja keskeiset uudistukset ja investoinnit on asetettava etusijalle, jotta varmistetaan suunnitelman oikea-aikainen täytäntöönpano. Suunnitelmaa on tarkoitus tarkistaa vuonna 2023 lisäyksillä, jotka kattavat REPowerEU-luvun ja joilla otetaan huomioon sellaisen tuen kasvu, jota ei makseta takaisin. Tšekki ilmoitti 30 päivänä maaliskuuta 2023 asetuksen (EU) 2021/241 14 artiklan 6 kohdan mukaisesti aikomuksensa hakea enintään 11 miljardia euroa ylimääräistä lainatukea elpymis- ja palautumistukivälineestä. Uuden REPowerEU-luvun nopea sisällyttäminen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan antaa mahdollisuuden rahoittaa lisäuudistuksia ja -investointeja, jotka tukevat Tšekin strategisia tavoitteita energian ja vihreän siirtymän osalta. Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen ja tosiasiallinen osallistuminen on edelleen tärkeää, jotta elpymis- ja palautumissuunnitelman ja sitä laajemman muun talous- ja työllisyyspolitiikan täytäntöönpano onnistuu ja jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen politiikan yleiseen linjaan.

(30) Komissio hyväksyi kaikki Tšekin koheesiopolitiikan ohjelma-asiakirjat vuonna 2022. Koheesiopolitiikan ohjelmien nopea täytäntöönpano, joka täydentää elpymis- ja palautumissuunnitelmaa, REPowerEU-luku mukaan lukien, ja luo sen kanssa synergiaa, on keskeinen tekijä vihreän ja digitaalisen siirtymän aikaansaamisen, taloudellisen ja sosiaalisen häiriönsietokyvyn parantamisen sekä Tšekin alueiden tasapainoisen kehittymisen kannalta.

(31) Niiden taloudellisten ja sosiaalisten haasteiden lisäksi, joihin vastataan elpymis- ja palautumissuunnitelmalla, Tšekillä on useita lisähaasteita, jotka liittyvät asumiseen, energiapolitiikkaan ja vihreään siirtymään.

(32) Asumisen hinta on Tšekissä ollut EU:n korkeimpia viimeisten viiden vuoden aikana, ja siinä on suuria alueiden välisiä eroja. Asuntojen hintojen suuri kasvu on vaikeuttanut keskituloisten mahdollisuuksia ostaa kiinteistöjä. Tämä on lisännyt vuokra-asuntojen kysyntää, mikä on puolestaan nostanut vuokria. Lisäksi pienen sosiaalisen asuntokannan (osuus koko asuntokannasta oli 0,4 % vuonna 2020, kun

[26] Komission vuoden 2021 ikääntymisraportin mukaan.

EU:n keskiarvo oli 7–8 %[27]) vuoksi ei pystytä vastaamaan kaikkien pienituloisten ja heikossa asemassa olevien kotitalouksien kysyntään, eikä nykyisiä asumistukia hyödynnetä riittävästi. Tämä johtuu osittain hallinnollisesta rasituksesta, leimautumisesta ja tiedon puutteesta. Tämän seurauksena asuntoa tarvitsevien perheiden määrä on kasvanut viime vuosina, mikä lisää talousarviolle ja terveydenhuoltojärjestelmälle aiheutuvia kustannuksia. Covid-19-pandemia ja Ukrainasta sotaa pakenevien ihmisten maahantulo ovat pahentaneet näitä jo aiemmin olemassa olleita haasteita entisestään. Koheesiopolitiikan rahoitus on edelleen tärkeä lähde, josta voidaan pilotoida ja rahoittaa sosiaaliseen asuntotuotantoon kohdistuvia investointeja ja edistää siten sosiaalista suojelua ja osallisuutta. Tilanteen merkittävää parantamista varten tarvitaan kuitenkin muita rahoituslähteitä. Tšekissä ei ole sosiaalista asuntotuotantoa koskevaa lainsäädäntöä eikä kattavaa kehystä. Tämä vaikeuttaa hajanaisen asuntopolitiikan koordinointia sekä kansallisten ja alueellisten elinten vastuiden määrittelyä. Vakaa ja kestävä kansallisista lähteistä peräisin oleva rahoitus sekä vuokra- tai osuuskunta-asuntoja koskevien kannustimien käyttöönotto auttaisivat lisäämään kohtuuhintaisten asuntojen tarjontaa ja varmistamaan näiden toimien jatkuvuuden ja laajentamisen. Tehokas koordinointi olisi ratkaisevan tärkeää asuntotarjonnan lisäämiseksi, olemassa olevien asuntojen jälleenrakentamiseksi ja peruskorjaamiseksi ja tyhjinä olevien asuntojen käyttöönottamiseksi.

(33) Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen alkamisen jälkeen Tšekki on vähentänyt merkittävää riippuvuuttaan Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista monipuolistamalla kaasutoimituksiaan. Siinä missä Tšekki oli aiemmin täysin riippuvainen Venäjän kaasutoimituksista, se on nyt siirtynyt monipuolistettuihin kaasutoimituksiin Norjasta ja nesteytetyn maakaasun (LNG) tuontiin. Se ei ole kuitenkaan vähentänyt fossiilisten polttoaineiden kulutusta, minkä vuoksi siihen kohdistuu korkea toimitushäiriöiden ja hintapiikkien riski, jolla on suuria kielteisiä vaikutuksia kotitalouksille ja teollisuudelle. Maakaasun kulutus on vähentynyt Tšekissä 17 prosenttia elokuun 2022 ja maaliskuun 2023 välisenä aikana, kun sitä verrataan keskimääräiseen kaasunkulutukseen samalla ajanjaksolla edeltävien viiden vuoden aikana. Tämä ylittää 15 prosentin vähennystavoitteen. Tšekki voi jatkaa kaasun kysynnän tilapäiseen vähentämiseen tähtääviä toimia 31 päivään maaliskuuta 2024 saakka[28].

(34) Uusiutuvien energialähteiden käyttöönotto Tšekissä on ollut vähäistä pääosin sääntelyä koskevien rajoitusten, lupamenettelyjen ja jakeluverkon rajallisen kapasiteetin vuoksi. Tšekki on edistynyt useiden sääntelyyn liittyvien haasteiden ratkaisemisessa: se on esimerkiksi poistanut sähkön tuottamista koskevan luvan ja pieniä aurinkosähköjärjestelmiä (enintään 50 kWp) koskevan rakennusluvan tarpeen ja tehnyt sääntelymuutoksia asennusten helpottamiseksi. Tarvitaan kuitenkin lisätoimia, jotta voidaan lisätä energiayhteisöjen ja itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävien kuluttajien toimintamahdollisuuksia sekä ottaa käyttöön uusiutuvia energialähteitä koskeva keskitetty palvelupiste ja ydinkehittämisalueita ja tehostaa siten uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa edistämällä verkon laajentamista. Avainasemassa ovat sähköjärjestelmän joustavuus (kuten kysyntäjousto ja varastointi) sekä pienten järjestelmien ja älykkäiden mittausjärjestelmien asennus. Verkkoihin liittyviä sääntelyn uudistuksia olisi täydennettävä investoinneilla verkon kapasiteetin laajentamiseen, joustavuutta ja uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa koskeviin

[27] OECD Affordable Housing Database 2020, OECD, Pariisi.

[28] Neuvoston asetus (EU) 2022/1369 ja neuvoston asetus (EU) 2023/706.

kannustimiin sekä uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoon. Tšekillä on myös vankkaa teollista potentiaalia vihreiden teknologioiden valmistuksessa, ja se voisi nopeuttaa investointeja ilmastoystävällisten ja hiilestä irtautumiseen tähtäävien ratkaisujen kehittämiseen ja laajentamiseen, jotta ilmastoneutraalius saavutetaan vuoteen 2050 mennessä.

(35) Venäjän Ukrainaan kohdistamasta hyökkäyksestä aiheutunut energian hintojen nousu on korostanut tarvetta parantaa Tšekin rakennuskannan energiatehokkuutta ja torjua energiaköyhyyttä. Tšekki on reagoinut käynnistämällä asuinrakennuksia koskevia ohjelmia ja auttamalla ikäihmisiä ja pienituloisia kotitalouksia. Energiatehokkuuden parantamiseksi tarvitaan kuitenkin lisätoimia lisäämällä saatavuutta. Tämä on mahdollista helpottamalla kotitalouksien ja teollisuuden hallinnollisia mahdollisuuksia saada tukia, myös kehittämällä viranomaisten valmiuksia ja taitoja. Tarvitaan myös tiedotuskampanjoita ja maan laajuisia erityisiä neuvontapalveluja, joilla varmistetaan, että kansalaiset ovat tietoisia energiankulutuksen vähentämisen tarpeesta ja siihen liittyvistä hyödyistä, sekä autetaan yksilöitä ja teollisuutta saamaan tukia helposti. Lisäksi Tšekin on vauhditettava sellaisten työntekijöiden täydennys- ja uudelleenkoulutusta, joilla ei tällä hetkellä ole tarvittavia taitoja rakennusten perusparannuksiin.

(36) Tšekin altistumista fossiilisiin polttoaineisiin liittyvälle riskille voidaan vähentää myös siirtymällä päästöttömään raideliikenteeseen ja muihin päästöttömän liikkumisen muotoihin. Päästöttömien ajoneuvojen ja tulevaisuuteen suuntautuvan suuren kapasiteetin lataus- ja tankkausinfrastruktuurin käyttöönotto on kuitenkin ollut heikkoa. Sääntelypuolella puhdasta liikkumista koskevan kansallisen toimintasuunnitelman ja siihen liittyvien sääntelymuutosten tarkistamisen olisi toimittava lähtökohtana sille, että luodaan suotuisat olosuhteet päästöttömään liikkumiseen siirtymiselle ja poistetaan siihen liittyviä esteitä.

(37) Vihreän siirtymän kannalta keskeisten alojen ja ammattien työvoimapula ja osaamisvaje, muun muassa valmistusteollisuudessa sekä nettonollateknologioiden käyttöönotossa ja ylläpidossa, aiheuttavat pullonkauloja nettonollatalouteen siirtymisessä. Korkealaatuiset koulutusjärjestelmät, jotka vastaavat työmarkkinoiden muuttuviin tarpeisiin, sekä kohdennetut täydennys- ja uudelleenkoulutustoimenpiteet ovat avainasemassa osaamisvajeen vähentämisessä ja työmarkkinoille pääsyn ja työvoiman uudelleenkohdentamisen edistämisessä. Hyödynnettävissä olevan työvoiman saamiseksi käyttöön näiden toimenpiteiden on oltava erityisesti sellaisten henkilöiden, alojen ja alueiden ulottuvilla, joihin vihreä siirtymä vaikuttaa eniten. Vuonna 2022 Tšekissä raportoitiin työvoimapulasta seitsemässä ammatissa, joissa tarvitaan vihreän siirtymän edellyttämiä erityistaitoja (esimerkiksi putkiasentajat, putkihitsaajat, sähköasentajat ja sähkölaiteasentajat).[29]

(38) Neuvosto on tutkinut vuoden 2023 lähentymisohjelman komission tekemän arvioinnin perusteella, ja sen lausunto[30] ilmenee jäljempänä esitettävästä suosituksesta 1,

---

29 Tiedot perustuvat vuonna 2023 julkaistuun Euroopan työviranomaisen raporttiin ”EURES Report on labour shortages and surpluses 2022” eli EURES-verkoston kansallisten koordinointitoimistojen toimittamiin tietoihin. Taito- ja osaamisvaatimukset perustuvat eurooppalaisen taito-, osaamis-, tutkinto- ja ammattiluokituksen (ESCO) vihreää siirtymää koskevien taitojen luokitukseen. Esimerkit on analysoitu sen perusteella, mikä on ESCOn vihreiden taitojen osuus asiaan liittyvillä toimialoilla. Tiedot eivät ole vertailukelpoisia maiden välillä, ja ne kattavat useita eri toimialoja.

30 Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 2 kohdan ja 9 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

SUOSITTAA, että Tšekki toteuttaa vuosina 2023 ja 2024 toimia, joilla se

1. purkaa voimassa olevat energiatukitoimenpiteet vuoden 2023 loppuun mennessä ja käyttää saatavat säästöt julkisen talouden alijäämän supistamiseen; jos energian hintojen uusi kallistuminen edellyttää tukitoimenpiteitä, varmistaa, että toimenpiteet kohdennetaan haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen, että julkisella taloudella on toimenpiteisiin varaa ja että kannustimet energiansäästöön säilyvät;

   varmistaa finanssipolitiikan maltillisuuden erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen nimelliskasvun vuonna 2024 enintään 6,0 prosenttiin;

   jatkaa kansallisesti rahoitettuja julkisia investointeja ja varmistaa elpymis- ja palautumistukivälineen avustusten ja muiden EU:n varojen tuloksellisen käytön erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi; vuoden 2024 jälkeen noudattaa edelleen asteittaiseen ja kestävään vakauttamiseen tähtäävää julkisen talouden keskipitkän aikavälin strategiaa yhdistettynä investointeihin ja uudistuksiin, joilla edistetään voimakkaampaa kestävää kasvua, jotta saavutetaan maltillinen julkisen talouden keskipitkän aikavälin rahoitusasema;

   varmistaa julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyden, myös eläkejärjestelmän kestävyyden;

2. vauhdittaa elpymis- ja palautumissuunnitelmansa täytäntöönpanoa myös varmistamalla riittävät hallinnolliset valmiudet ja viimeistelee lisäyksen, REPowerEU-luku mukaan luettuna, ripeästi, jotta sen täytäntöönpano voidaan aloittaa nopeasti; jatkaa koheesiopolitiikan ohjelmien nopeaa täytäntöönpanoa, joka täydentää elpymis- ja palautumissuunnitelmaa ja luo sen kanssa synergiaa;

3. lisää sosiaalisten ja kohtuuhintaisten asuntojen tarjontaa muun muassa hyväksymällä erityisen lainsäädäntökehyksen, parantamalla eri julkisten elinten välistä koordinointia ja luomalla kannustimia uusien asuntojen rakentamiseen ja olemassa olevien asuntojen kunnostamiseen;

4. vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista; lisää uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa tekemällä lisäinvestointeja sähköverkkoihin ja ottamalla suoraan käyttöön uusiutuvan energian kapasiteettia; yksinkertaistaa uusiutuvia energialähteitä koskevia lupamenettelyjä ja mukauttaa verkkoa uusiutuvien energialähteiden saatavuuden parantamiseksi lisäuudistuksilla siten, että poistetaan pienimuotoista uusiutuvaa energiaa koskevia rajoituksia ja otetaan käyttöön keskitetty palvelupiste, edistetään verkon joustavuutta sekä luodaan suotuisat olosuhteet energiayhteisöille; parantaa kaukolämpöjärjestelmien ja rakennuskannan energiatehokkuutta luomalla kannustimia pitkälle meneviin perusparannuksiin ja uusiutuvien lämmönlähteiden käyttöön, helpottamalla sekä kotitalouksien että teollisuuden hallinnollisia mahdollisuuksia saada tukia ja kehittämällä viranomaisten valmiuksia ja taitoja; edistää päästöttömien ajoneuvojen käyttöönottoa ja suuren kapasiteetin lataus- ja tankkausinfrastruktuurin saatavuutta uusilla uudistuksilla, joilla luodaan suotuisat olosuhteet ajoneuvojen ja infrastruktuurin käyttöönotolle ja poistetaan nykyisiä siihen liittyviä esteitä; lisää panostusta politiikkatoimiin, joiden tarkoituksena on vihreän siirtymän edellyttämän osaamisen tuottaminen ja hankkiminen.

Tehty Brysselissä

*Neuvoston puolesta*
*Puheenjohtaja*